

Navremeno otkrivanje preku mamografija

Blagovremeno otkrivanje na rak
na dojka – poboljšanje na šansite
za ozdravivanje

**swiss
cancer
screening**

Schweizerischer Verband der Krebs-Früherkennungsprogramme
Fédération suisse des programmes de dépistage du cancer
Federazione svizzera dei programmi di screening del cancro

Sodržina

- 03 Stručnjacite ja preporačuvaat mamografijata kako del od programata za navremeno odkrivanje na rakot na dojkata

---

- 04 Što e mamografija?

- 05 Što znači pregled na blagovremeno odkrivanje?
Što znači „Programa za navremeno odkrivanje na rakot na dojkata“?

- 06 Kolku čini pregledot so mamografija?
Koj može da zeme učestvo vo mamografijata?

- 07 Kako treba da se podgotvite za mamografskiot pregled?

- 09 Kako se odviva mamografskiot pregled?
Koga i kako se soopštuvata rezultatot od pregledot?

- 10 Rezultati na pregledanite ženi vo ramkite na „Programata za navremeno odkrivanje na rak na dojka“.

- 11 Koga mora da se izvršat ponatamošni konsultacii i ispituvanja?
Koj gi plakja ponatamošnite ispituvanja i pregledi?
Što se slučuvata dokolku se potvrdi rak na dojka?

- 12 Koi se prednostite i koristta, a koi se negativnostite i rizicite od mamografijata vo ramkite na „Programata za navremeno odkrivanje na rakot na dojkata“?

- 16 Što se treba da znaete za rakot na dojkata?

- 17 Na prv pogled

- 18 Stručni izrazi

- 19 Kontakti i ponatamošni informacii

Stručnjacite ja prepóračuvaat mamografijata kako del od programata na predvremeno otkrivanje na rakot na dojkata

Rezultatot od ispituvanje to izvršen so mamografijata e najsoodveten metod za rano otkrivanje na rakot na dojkata. Švajcarskoto združenie na „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata” – swiss cancer screening, predvodeno od Ministerstvoto za zdravstvo, od „Ligata za prevencija od rak na Švajcarija” kako i drugite stručnjaci od zemjata i stranstvo im prepóračuvaat na ženite od nad 50 godini, na seкои dve godini da pravat pregled so mamografija vo ramkite na kvalitetno kontroliranata „Programata za rano otkrivanje na rakot na dojkata”. Mamografijata e mnogu korisna. So nea se nadminuvaat rizicite da se dobie rak na dojka. Učestvoto vo pregledot so mamografija e dobrovolno. Ova brošura e nameneta za informacija na ženite.

Zatoa čitajte ja so vnimanije i za site nepoznati stručni izrazi, objasnuvanje kje najдете na stranica 18. Važno e da bidete dobro informirani i samite da odlučite za toa, dali kje se prijavite na eden mamografski pregled.

Za site ponatamošni prašanja, obratete se na „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata” vo vašiot kanton.

Što e mamografija?

Mamografijata e specijalna rengenska snimka na gradite. Vo mamografijata vidlivi se i najmalite tumori, koi možat uste pred mamografskiot pregled da se napipaat so raka ili da se prepoznaat preku drugi simptomi.

Vašite lica za kontakt, odnosno licata koi se zadolženi za vas se kompetentni, so polno razbiranje i ve poddržuvaat.

Što znači pregled na blagovremeno otkrivanje?

Odredeni bolesti često ne se zabeležuvaat na početokot. Zatoa postojat redovni lekarski pregledi so koi se sogleduvaat i utvrduvaat site promeni vo čovekovoto telo. Takvite pregledi se narekuvaat pregledi na blagovremeno ili rano otkrivanje na bolesta, se so cel bolesta rano da se prepoznae i uspešno da se lekuva. Testot za otkrivanje na rakot na matkata ili rengenskite snimki na rakot na dojkata (Mamografii) se primeri na takvi lekarski ispitivanja za rano otkrivanje, koi se izveduvaat individualno ili kako del od programata nameneta na odredeni grupi na naselenie.

Što znači „Programa za navremeno otkrivanje na rakot na dojkata”?

„Programata za navremeno otkrivanje na rak na dojka”, im nudi na ženite od nad 50-godišna voзраст na seкои dve godini po edna mamografija. Pogolem del od trošocite gi snosi zdravstvenata kasa.

Ovaa preporečana akcija za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata, e naučno priznaena od mnogu stručni lica i organizacii. Ovoj sistematsko-lekarski pregled se narekuva mamografija odnosno skringing (screening). So takvite redovni pregledi (ispitivanja) se zgolemuvaat prognozite i šansite za ozdravuvanje, a so toa se zgolemuva i vekot na živeenje na ženite so rak na dojka.

Ovie sistematski programi se predmet na visoki standardi na kvalitet. Na primer: sekoja mamografija se procenuva od strana na dva radiologa nezavisni eden od drug. Vo slučaj ako tie ne se so isti rezultat, togaš se vklučuva tret dopolnitelen radiolog. Isto taka uredite so koi se vrši samata mamografija se podloženi na mnogu strogi kvalitetni kontroli. Mamografiite smeat da se izvršuvaat samo vo odobreni rengenski instituti, a ispitivanjata možat da gi vršat samo soodvetno školuvani medicinski stručni lica – radiolozi.

Vo Švajcarija, povekjeto od kantonite ja sproveduvaat „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata”. Dokolku imate prašanja možete da se obratite na: „Programata za blagovremeno otkrivanje” vo vašiot kanton, na „Ligata za borba protiv rakot” vo vašiot kanton ili na vašiot kukjen doktor.

Kolku čini pregledot so mamografija?

Osnovnoto osiguruvanje na zdravstvenata kasa pregledot go plakja so okolu 200 švajcarski franci, bez da se presmetuva vo franšizata. Vie treba samo da platite 10% od cenata na pregledot (okolu 20 švajcarski franci).

Vo poedinečni kantoni, postoji duri i celosno prezemanje na trošocite za pregledot od strana na kantonot. Povekje informacii okolu toa, pobarajte vo „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata” vo vašiot kanton.

Koj može da zeme učestvo vo mamografijata?

Site ženi na voзраст od 50 godini pa nagore, koi živeat vo kantonite vo koi se sproveduva „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata”, imaat pravo nezavisno od nivnata nacionalnost i nivniot status na živeenje vo državata da zemat učestvo vo istata.

Pravo na ovoj pregled imaat i ženite koi imaat pograničen status, odnosno koi imaat raboten odnos i zdravstveno osiguruvanje vo Švajcarija, no živeat vo sosednite pogranični zemji. Pokanata za mamografija se dobiva na seкои dve godini do 70-ta godina od životot, a vo poedinečni kantoni i do 74-ta godina od životot na ženata.

Pokanata ja dobivate lično vo pismena forma direktno od programata od vašiot kanton. Nekoi programi predložuvaat eden konkreten termin, drugi pak informiraat za toa, kako i na koj način da go zakažete vašiot termin za lekarski pregled. Učestvoto vo pregledot e dobrovolno odnosno samite odlučuvate dali kje go izvršite lekarskiot pregled ili ne.

Što da se pravi, koga...

... Dali veke ste zabeležale nakoja promena na vašite gradi? Vo toj slučaj ne čakajte na pokanata od programata za rano otkrivanje, tuku vednaš obratete se kaj vašiot lekar.

... Dali porano imate dobivano rak na dojka? Vo toj slučaj otidete kaj vašiot lekar i informirajte se za toa, koi se najdobri soodvetni kontroli za vas.

... Dali vašata majka, sestra ili kjerka se bolni od rak na dojka? Vo toj slučaj kje treba da se posovetuvate so vašiot lekar ili da se obratite na vašata soodvetna „Programa za rano otkrivanje na rak na dojka”.

... Dali nosite gradna proteza? Vo toj slučaj posovetuvajte se so vašiot lekar ili obratete se na vašata soodvetna „Programa za rano otkrivanje na rak na dojka”.

... Ako ste pomladi od 50 godini i dokolku temata za rakot na dojka ve interesira! Vo toj slučaj vi preporučuvame da razgovarate so vašiot lekar.

Kako treba da se podgotvite za mamografskiot pregled?

- Izbor na termini: Dokolku seušte imate redoven menstrualen ciklus, togaš terminot za mamografskiot pregled treba ga do zakažete od denot na početokot na vašata menstruacija, bidejkji togaš vašite gradi se pomalku osetlivi.
- Dokolku imate želba da bidete pregledani od žensko stručno lice, navedete go toa pri zakažujanjeto na terminot.
- Dokolku se naogjate vo invalidska količka, togaš navedete go toa pri zakažujanjeto na terminot za da možeme da izvršime soodvetna podgotovka za vas.
- Zaedno so pokanata dobivate i edna zdravstvena anketa, Ve molime popolnete ja i ponesete ja so sebe na zakažaniot lekarski termin.

Na denot na pregledot:

- Oblečete po možnost edna košula ili bluza, za da možete lesno da ja soblečete, bidejkji pregledot i rengenskite snimki na gradite kje se izvršuvaat na golo torzo (gorniot del od teloto).
- Pri doagjanje na pregled, na gradite i pod pazuvite ne nanesuvajte nikakov dezodorans, parfem, pudra ili losion za telo.
- Za vreme na pregledot ne nosete nakit na gorniot del od teloto (lanec, gjerdan i slično).

**Specijalno školuvani stručni
lica go izvršuvaaat mamo-
grafski ot pregled.**

Kako se odviva mamografskiot pregled?

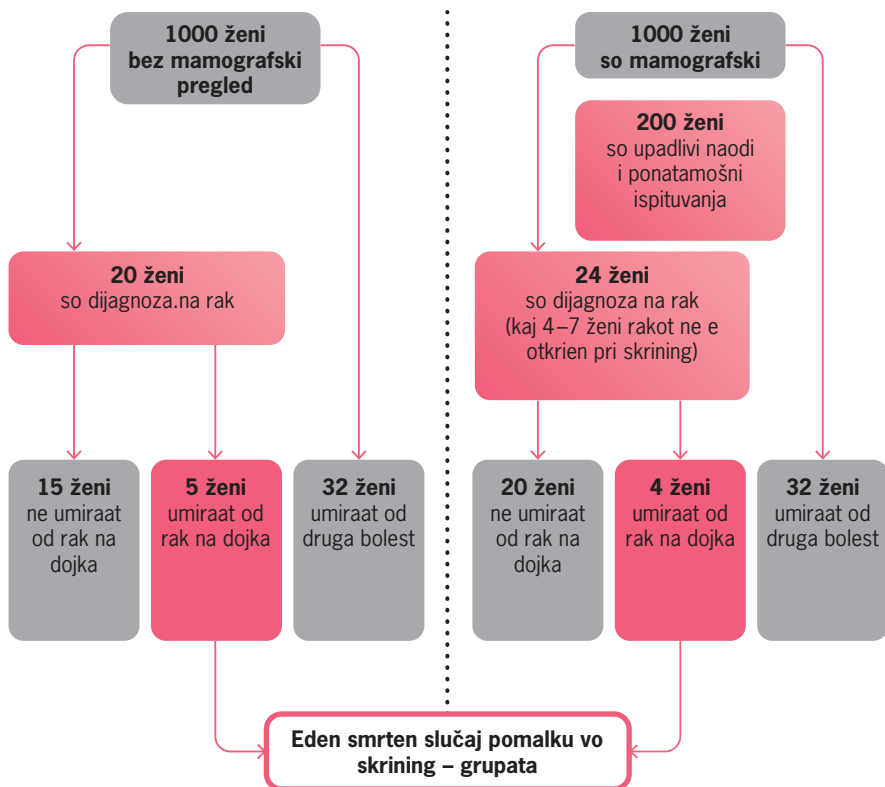
- Planirajte okolu 20 do 30 minuti da odvoite za pregledot. Vsušnost samite rengenski pregledi traat samo nekolku minuti.
- Pregledot i mamografskrite snimki kje bidat lično izvršeni od specijalno-školovani stručni lica.
- Za da se ovozmoži rengenskiot pregled,kje treba da se slečete do polovina.
- Za da se sozdade edna optimalna slika i zračenjeto da se zadrži na nisko nivo,sekoja grada za vreme od nekolku sekundi kje bide stegnata pomegu dve ploči (diskovi). Vo toj moment, možno e da počustvuvate neprijatno čuvstvo, no istoto trae kratko.
- Rengenskrite snimki kje bidat pregledani i proceneti od dvajca radiolozi, nezavisni eden od drug. Vo ovoj perod na pregledot ne se predviduva razgovor so doktorot ili doktorkata okolu rezultatot na naodot.

Koga i kako se soopštuva rezultatot od pregledot?

- Rezultatot go dobivate po pismen pat vo rok od osum rabotni denovi. Za toa vreme radioložite vniimatelno gi pregleduvaat vašite rengenski snimki. Dokolku vo ovoj period na isčekovanje na rezultatite počustvuvate strav, možete slobodno da se obratite na vrabotenite od „Programata za blagovremeno otkrivanje” ili na vašiot kukjen doktor i da porazgovarate na taa tema.
- Dokolku vo zdrastvenata anketa prethodno ste navele deka rezultot od pregledot kje može da se soopšti i na vašiot kukjen lekar, togaš gotoviot rezultat po pismen pat kje bide dostaven do vas i do vašiot lekar.

Rezultati na pregledani ženi vo ramkite na „Programata za blagovremeno odkrivanje na rak na dojka”

Vo slednava šema se prikažani rezultatite na 1000 pregledani ženi vo vremenski interval od nad deset godini. Ovie 1000 ženi zemale učestvo na pet mamografski pregledi:

Od ovaa šema može da se zakluči, deka kaj ženite koi redovno vršat mamografski pregledi, postoji golema možnost da se spreči smrtniot ishod od rakot na dojka. Približno kaj 24 dijagnozi na rak se raboti za takanarečeni nad-dijagnozi (Poglednete na str. 15)-„überdiagnose”. Za sekoja žena koja ima nad 50 godini i redovno učestvuva vo mamografskite pregledi, postoji samo 1% rizik da se postavi ovaa dijagnoza i da bide soodvetno lekuvana.

Koga mora da se izvršat ponatamošni konsultacii i ispitivanja?

- Ako preku mamografot se voočeni upadlivi promeni na gradite, togaš mora da se napravat dopolnitelni ispitivanja, kako bi se utvrdil vidot na promenata na tkivoto. Taka na primer: približno četiri do pet procenti od ispitanite ženi go imaat ovoj slučaj.
- Dokolku vo prethodno dostaveniot prašalnik imate navedeno deka vašiot lekar može da bide informiran za rezultatite od naodot, togaš toj ke bide informiran za načinot na ispitivanjata. Najčesto se prepporučuva ultrazvuk ili ponatamošni rengenski snimanja.
- Isto taka dobivate soodvetna preporaka za poseta na vašiot lekar/ka, koj ve sovetuva za ponatamošnite potrebni čekori.
- Vo najgolem del od pregledite sepak se raboti za dobrokjudni (benigni) promeni na gradite. Vo takvi slučaevi ženite na sekoj dve godini pa se do svojata starosna granica, se pokanuvaatna pregled za rano otkrivanje na rakot na dojka.

Koj gi plakja ponatamošnite ispitivanja i pregledi?

Site ponatamošni ispitivanja i pregledi gi plakja glavnoto osiguruvanje na vašata zdrastvena kasa. Sepak vie morate sami da si ja platite franšizata i procentot od samoplakjanje.

Što se slučuva dokolku se potvrdi rak na dojka?

Od 0,5–1 procent od sprovedenite mamografski ispitivanja e vostanoven rak na dojka.

Dokolku vo slučaj se potvrdi rak na dojka, togaš vašiot lekar ima za zadača detalno da razgovara so vas za site ponatamošni merki za lečenje. Vo idealna verzija, vašiot slučaj go prezema tim od stručni lekari od različni podračja na specijalizacija. So angažiranje na timot od stručni lekari se ovozmožuva za vas najdobro ponatamošno lečenje.

Koi se prednostite i koristta, a koi se negativnite pojavi i rizicite pri pregledot na mamografijata kako del od „Programata na blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata”?

Kako i kaj site drugi medicinski pregledi, taka i kaj mamografijata vo ramkite na „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata”, postojat razliki pomegju prednostite i koristta od edna i negativnite pojavi i rizicite od druga strana. Pritoa, skoro site stručni lica se so isto mislenje deka od mamografijata ima povekje korist otkolku šteta. Ova bilo potvrdeno od strana na edno nezavisno ispitivanje vo Anglija i od edna mamografska screening-analiza koja traela 25 godini vo Holandija. Rezultatite i od drugite sosedni zemji, koi so godini se bavat so mamografskite skringing-programi isto taka gi potvrduvaat ovie rezultati.

Kaj ženi na voзраст od 50-ta godina pa nagore postoji najgolem rizik za dobivanje na rak na dojka.

Mamografskiot test ne može da go spreči rakot na dojkata.

So samoto učestvo vo programata „Mamografski pregled na dojkata” se zgolemuvaat i šansite za navremeno otkrivanje na rakot, a so toa i soodvetno poefikasni opcii za uspešno lečenje. Toa pridonesuva za eden podobar životen kvalitet i podolg životen vek na ženata.

No sepak pojdete od toa, deka kaj vas postoji rizik deka može da se dijagnosticira zlokjuden(malignen) rak na dojka, koj vo vašiot život do-sega nemal nikakva uloga (nad-dijagnoza). Denešnata medicina seušte ne e vo možnost prethodno da go vooči ponatamošnoto odnesovanje na tumorite. Zatoa site otkrieni zlokjudni tumori ke mora da se lečat adekvatno.

Važno e ženite seriozno da ja sledat sekoja promena na nivnite gradi i ako vekje istata postoji, vednaš da otidat na lekar.

Prednosti i korist

Blagovremeno otkrivanje: So sekoj mamografski pregled koj se izvršuva vo ramkite na rano otkrivanje na rakot na dojkata moze da se otkrijat i mnogu mali tumori, koi obično seušte ne formirale izrastoci. Toa gi podobruva šansite za preživuvanje i izlekuvanje na bolesta.

So pomoš na ponežni i poefikasni tretmani do podobar životen kvalitet: Preku blagovremeno otkrivanje na tumorite, možno e ženite da bidat poštedito odnosno polesno tretirani. Taka na primer: Pri edna operacija na gradata-gradata može da se začuva. Vo odredeni slučaevi i so delumna redukcija na hemoterapija. So toa se reduciraat propratnite nesakani dejstva, kako vo faza na bolesta taka i pokasno. Kako rezultat na toa, se zgolemuva životniot kvalitet na ženata.

Redukcija na stapkata na smrtnost od rakot na dojka: Ranoto prepoznavanje na rakot i podobrite tretmanski možnosti pomagaat za namaluvanje na smrtnata stapka kaj ova starosna grupa na ženi. Vo Švajcarija godišno umiraat rečisi 1250 ženi od rak na dojka. Toa se ženi vo spomenatata voznost -od 50 godini pa nagore. Ženite na voznost pomegiu 50 i 70 godini koi umiraat od rak, gubat 4200 potencijalni godini od životot. Na sekoja žena na voznost od nad 50 godini koja učestvuva vo „Mamografskata programa za rano otkrivanje na rakot na dojka”, i se namaluva značitelno rizikot od smrt od rak na dojka.

Uspokojuvanje: 95% od ispitanite ženi možat da bidat spokojni, zatoa što vo nivnite rezultati od mamografijata ne se pronajdeni nikakvi promeni na gradite.

Visok kvalitet na programata: So učestvoto vo programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata, ženite profitiraat od eden mamografski pregled. Samiot mamografski pregled e podložen na standardi na visok kvalitet i istiot redovno se ispituva.

Kvalitet

Ženite koi zemaat učestvo vo „Programata za blagovremeno otkrivanje” profitiraat so garancija za visok kvalitet:

- Programite gi sledat nacionalnite i internacionalnite visoko kvalitetni kriteriumi.
- Rengen-aparatite gi ispolnuvaat visokite kvalitetni kriteriumi i se podloženi na strogi kontroli.
- Sekoj stručnjak za medicinsko-tehnička radiologija/radiolog ima završena specijalna obuka za adekvatno pravenje na mamografskite snimki.
- Dobro obučeni medicinsko-tehnički rengen-asistenti se grižat za izvršuvanje na mamografijata so optimalen kvalitet.
- Kvalitetot na sozdadenite mamografski snimki redovno se proveruva.
- Rengenskite snimki se razgleduvaat i ocenuvaat od najmalku dva specialno obučeni radiologa. Sekoj od radiolozite nezavisno eden od drug, gi razgleduva i procenuva naodite od rezultatot. Dokolku se ustanovat različni rezultati, togaš se vklučuva i tret radiolog.
- Kvalitetot na programite postojano se razviva i dorazviva preku: redovna revizija i so postojani proverki i marenja na rezultatite (evaluacija).

Vo slučaj da napravite mamografski pregled nadvor od kantonalnata „Programa za blagovremeno otkrivanje na rakot”, samiot kvalitet na pregledot ne e transparenten. Pri toa trošocite gi snosite sami, odnosno zdrastvenata kasa ne plakja.

Negativnosti i rizici

Nad-dijagnoza: So ova se misli na zlokjudnite tumori, koi bez mamografsko ispitivanje nikogaš ne bi bile otkrieni. Taka da, samata bolest kaj zabolena žena ne pokažovala nikakvi simptomi. Problemot e vo toa, što dijagnozata vo toj moment seušte ne e točno definirana. Ne se znae kako i dali ponatamu kje se razviva tumorot i dali toj kje predizvikuva zdravstveni problemi ili ne. Vo sekoj slučaj ženata pravilno kje bide tretirana i lečena protiv bolesta. (Izrazot „Nad-dijagnoza” znači čisto statističko nabljuduvanje na bolesta).

Grešno-pozitivni rezultati: Dokolku preku pregledot se vovanovat nekoj voočlivi promeni na gradite, togaš se vrši povtorno ispitivanje za da se dobie konečniot rezultat. Vo najčestite slučaevi se utvrduvaat dobroćudni poremetuvanja, taka da ne stanuva zbor za rak. Takvite rezultati se narekuvaat **grešno-pozitivni rezultati**.

Intervalen rak i grešno-negativni rezultati: Kaj intervalniot rak se raboti za rak na dojka koj se otkriva vo period od dve godini pomegu dva mamografski pregleda. Dokolku preku mamografskiot pregled ne se zabeležat voočlivi promeni na gradite, odnosno naodot e negativen i ako pritoa kaj samata žena ima promeni na gradite odnosno ne se zabeležale, togaš stanuva zbot za **grešno-negativni rezultati**.

So otkrivanje na rakot na dojkata, postoji i možnosta da ne može poveke da se vlijae na bolesta: Možno e, za vreme na mamografskiot pregled tumorot koj se otkriva, da se naogja vo stadium vo koj povekje ne e vozmožno da se lekuva. Togaš ženite podolgo vreme živeat so soznanie za bolesta.

Ozračuvanje pri rengenskoto snimanje: Blagodarenie na koristenjeto na visoko kvalitetni rengen-aparati i zakonski propišanite kontroli, nivoto na izloženost na ozračuvanje e sosema malo. Ovoj rizik se smeta za jasno pomal vo sporedba so koristta koja ja dobivaat ženite od navremeniot mamografski pregled.

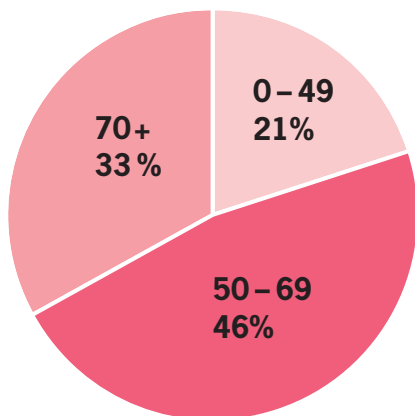
Što treba da znaete okolu rakot na dojkata?

Vo Švajcarija, rakot na dojkata e najčestoto zaboluvanje i najčestata pričina za smrtnost kaj ženite pomegju 50 i 70 godini. Godišno okolu 5400 ženi se pogodeni od ova a bolest i okolu 1350 umiraat od nea.

Šansite za preživuvanje i celosno izlekuvanje od rakot na dojka se pogolemi dokolku bolesta blagovremeno se otkrie i dobro se lekuva. Internacionalnite studii so redovnite pregledi i ispitivanja na gradite vo ramkite na edna kvalitetena kontrolirana programa za blagovremeno otkrivanje na rak na dojka, pokažuvaat deka mnogu ženi možat da se izlečat od ova a bolest. Blagovremenoto otkrivanje na rakot na dojka često ovozmožuva poblagi (nežni) tretmani so pomali propratni sporedni efekti. So toa se postignuva povisok životen kvalitet.

Prikaz: Pojava na rak na dojka po starosni grupi vo Švajcarija

---

Okolu 80% od site vidovi na zaboluvanja od rak na dojka gi pogoduva ženite od nad 50-godišna vozrast.

Na prv pogled

Podolu ušte ednaš se navedeni najvažnite fakti:

- Rakot vo početen stadium ne pokažuva simptomi;
- Potrošenoto vreme i paričnite sredstva se minimalni;
- Preku navremeno prepoznavanje i dobra terapija, možno e rakot na dojkata da se izleči i da se zgolemat šansite za preživuvanje;
- Za da se spreči smrtta od rak na dojka, potrebno e prethodno da se napravat četiri nad-dijagnozi. (Poglednete na str. 10 i 15).

Od vašata 50 godina pa nagore na seкои dve godini dobivate lično adresirana pokana za mamografski pregled. Pokanata ja prakja „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata” od vašiot kanton.

Vo ramkite na pregledot za rano prepoznavanje na bolesta, od strana na specijalni stručni medicinski lica se pravat dve rengenski snimki na vašite gradi.

Sekoja snimka se pregleduva (kontrolira) i za nea se zema mislenje od najmalku dva radiologa nezavisni eden od drug.

Vie i vašiot lekar (vo slučaj da ste go navele vo prašalnikot) go dobivate rezultatot od pregledot vo pismena forma, najkasno vo vreme od osum rabotni denovi.

Mamografskite naodi so voočlivi promeni na gradite kje bidat podlaboko ispituvani i pojasnuvani.

Ovaa brošura kje vi pomogne da se odlučite, dali ke zemete učestvo vo „Programata za rano otkrivanje na rakot na dojkata” ili ne. Dokolku imate ponatamošni prašanja slobodno obratete se na „Programata za blagovremeno otkrivanje” vo vašiot kanton. Možete i da se javite na telefonskiot broj na „Kantonalnata liga za borba protiv rak” ili konsultirajte se so vašiot lekar.

Stručni izrazi

Izrastok (narečen Metastaza): Izrastocite pretstavuvaat naselovanja na tumorot na ostanatoto tkivo vo teloto.

Naod: Izjavata od pregledot, dali postoi somnež za početok na rak na dojka kaj ženata ili ne.

Hemoterapija: Tretman protiv rak na dojkata, koj ima za cel da gi uništi keliite opfateni so rak. Zaedno so dadenite, prepisani lekovi se inhibira sozdavanjeto na novi kelii na rakot.

Franšiza: Trošocite za lekar, bolnica i lekovi, osigurenice kje treba da si gi platat sami. Vo zavisnost od izbraniot model godišniot iznos varira, i toa pomegu 300 i 2500 švajcarski franci.

Pregled na blagovremeno otkrivanje: Ovie pregledi imaat za cel blagovremeno i navremeno otkrivanje i prepoznavanje na bolestite, odnosno takvite pregledi se vršat pred da se pojavat znači na bolesta.

Mamografija: Rengensko snimanje na gradite.

Medicinsko-tehnički rengen asistenti: Specijalno-obučeni, stručni lica koi gi pravat mamografskite snimki.

Nesakani propratni efekti: Nesakani propratni dejstva i pojavi od neki lekovi ili od nekoj tretman.

Radiolog: Obrazovani lekari-specijalisti, koi vrz osnova na napravenite rengenski snimki, ultrazvukot i dr, se zanimavaat so dijagnosticiranje na bolestite.

Screening/Skrining: Angliski zbor koj pretstavuva sistematska postapka-pregled ili test na detalno ispitivanje na rano prepoznavanje (otkrivanje) na bolesti, takviot pregled se izvršuva na celoto naselenie.

Ozračuvanje: Količinata na rengenski zraci koi za vreme na eden mamografski pregled dejstvuvaat na teloto.

Simptom: Znak koj ukažuva na nekoje zaboluvanje ili povreda.

Tumor: Izrastok vo eden organ. Postojat tumori koi soдрžat kletki na rak i drugi tumori koi ne soдрžat kletki na rak.

Ultrazvuk: Pregled, ispitivanje i utvrđivanje na promenite na eden organ vo čovekovoto telo so pomoš na zvučni branovi (vo ovoj slučaj na gradnoto tkivo).

Kontakti i ponatamošni informacii

Švajcarskoto združenie na „Programata za blagovremeno otkrivanje na rakot” – swiss cancer screening raspolaga so trijazična veb-stranica. Veb-stranicata sodrži ponatamošni informacii i za modelite na programata za blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata vo vašiot kanton.

www.swisscancerscreening.ch

Za opšti ponatamošni informacii za rakot na dojkata vo celina:

Slednive organizacii se posveteni i se zalagaat za eden dobar pristap kon blagovremeno otkrivanje na rakot na dojkata, tretman i ponatamošno neguvanje: Ligata za prevencija od rak na Švajcarija: www.krebsliga.ch

Ili Ligata za prevencija od rak – Telefon: 0800 11 88 11

Naračka na brošuri: 0844 85 00 00 ili shop@krebsliga.ch

Europa Donna od Švajcarija: www.europadonna.ch

Brošurata e sozadadena od stručna i parična poddržka na migesplus vo ramkite na „Nacionalnata programa na Migracija i zdravstvo 2008–2013” na Ministerstvo za zdravstvo na Švajcarija. PDF-Download pod stranata www.swisscancerscreening.ch kako i stranata www.migesplus.ch – za zdravstvenite informacii na povekje jazici od Švajcarskiot crven krst.

Izdanie

Redakcija i izdavač: Švajcarskoto združenie na „Programata za blagovremeno otkrivanje na rak na dojka” – swiss cancer screening

Dizajn i realizacija: durchzwei.ch

Brušurata beše testirana vo celnata grupa

Izvori na informacii: Ligata za prevencija od rak na Švajcarija 7/2013; Evropskite nasoki za obezbeduvanje na kvalitet vo prevencijata od rak na dojka i dijagnoza, 4.Izdanie; Sojuzniot zavod za statistika, incidenti na rak i smrtnost 2006–2010, aktuelizirano na 27.06.2013; Independent UK Panel on Breast Cancer Screening, The benefits and harms of breast cancer screening: an independent review, Lancet 2012; Health Council of the Netherlands. Population screening for breast cancer: expectations and developments. The Hague: Health Council of the Netherlands, 2014; publication no. 2014/01

Ovaa brošura postoji na različni jazici; Kontaktirajte so vašata „Programata za blagovremeno otkrivanje” ili preku veb-sajtot na združenieto.

Ovaa brusura vi se dostavuva preku:

Ovaa informativna brosurata postoi vo nekolku jazici i moze da se simne besplatno na veb stranata www.swisscancerscreening.ch:

 Germanski

 Albanski

 Španski

 Francuski

 Makedonski

 Turski

 Italijanski

 Portugalski

   Srpski-hrvatski-bosanski

 Angliski

 **swiss
cancer
screening**

Schweizerischer Verband der Krebs-Früherkennungsprogramme
Fédération suisse des programmes de dépistage du cancer
Federazione svizzera dei programmi di screening del cancro

Postfach 8219, 3001 Bern, www.swisscancerscreening.ch